

Брюксел, 30 юни 2025 г.
(OR. en)

11055/25

FIN 800

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 30 юни 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 373 final

Относно: ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
СЪВЕТА
относно последващите действия по отношение на
освобождаването от отговорност
във връзка с изпълнението на бюджета за финансовата
2023 година

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 373 final.

Приложение: COM(2025) 373 final

Брюксел, 27.6.2025 г.
COM(2025) 373 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА
относно последващите действия по отношение на освобождаването от отговорност
във връзка с изпълнението на бюджета за финансовата 2023 година

**ДОКЛАД ОТНОСНО ПОСЛЕДВАЩИТЕ ДЕЙСТВИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ИСКАНИЯТА В
РЕЗОЛЮЦИИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И В ПРЕПОРЪКАТА НА СЪВЕТА ЗА
ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ОТГОВОРНОСТ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА ЗА
2023 ФИНАНСОВА ГОДИНА**

Съдържание

1. Въведение	1
2. Защита на финансовите интереси на ЕС.....	2
3. Изпълнение на бюджета на ЕС и въздействие на МВУ	7
4. Прозрачност на финансирането от ЕС	8
5. Дейности на Комисията по получаване на заеми и нови собствени ресурси	10
6. Непогасени бюджетни задължения — „reste à liquider“ (RAL) и мерки за ускоряване на усвояването на средствата от ЕС.....	11
7. С поглед към бъдещето	12

1. Въведение

През 2023 г. на фона на агресивната война на Русия срещу Украйна, енергийната криза, природните бедствия и икономическите сътресения бюджетът на ЕС продължи да бъде източник на стабилност, устойчивост и стратегически инвестиции в полза на европейската общественост, земеделските стопани, научните изследователи, предприятията и регионите в цяла Европа и извън нея.

На 7 април 2025 г., като взе предвид препоръка на Съвета, Европейският парламент реши да **освободи Комисията от отговорност във връзка с нейното изпълнение на бюджета на ЕС през 2023 г.** Препоръките на Съвета и резолюцията на Европейския парламент съдържат по-обща искания и конкретни препоръки към Комисията във връзка с изпълнението на бюджета на ЕС.

В настоящия доклад относно последващите действия във връзка с исканията за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета за 2023 г. се обобщават действията, предприети от Комисията в отговор на: i) исканията, отправени от Европейския парламент в раздела „Политически приоритети“ на резолюцията му за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета¹; както и на ii) основните искания, отправени от Съвета в препоръката му за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета². Докладът е част от интегрираните отчети за финансите и управленската отговорност на Комисията. През последното тримесечие на 2025 г. Комисията ще изготви още един по-подробен доклад, който ще

¹ Решение на Европейския парламент от 7 май 2025 г. относно освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на общия бюджет на Европейския съюз за финансовата 2023 г., раздел III — Комисия, изпълнителни агенции и Девети, Десети и Единадесети европейски фонд за развитие (2024/2019(DEC) — (2024/2019(DEC)).

² Препоръка на Съвета за освобождаване на Комисията от отговорност във връзка с изпълнението на общия бюджет на Европейския съюз за финансовата 2023 година (6179/24).

отговори на всички конкретни препоръки, включени в препоръките и резолюцията за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

2. Защита на финансовите интереси на ЕС

Комисията отдава изключително значение на мониторинга на използването на средствата от ЕС в сътрудничество с националните органи и партньорите по изпълнението.

а. Разходи в съответствие с ценностите на ЕС, включително принципите на правовата държава

„Върховенство на закона“

Комисията действа по призива на Парламента „да гарантира стриктно и бързо прилагане на всички елементи на механизма [за обвързване с условия за спазване на принципите на правовата държава], когато държавите членки нарушават принципите на правовата държава и такива нарушения засягат или рискуват да засегнат финансовите интереси на Съюза“³.

Комисията допринася за гарантиране на пълното и ефективно използване на **Регламента относно обвързаността с условия** за защита на бюджета на ЕС от нарушения на принципите на правовата държава.

Например Унгария е обект на мерки съгласно Регламента относно обвързаността с условия за защита на бюджета на ЕС от 2022 г. насам, когато Съветът, по предложение на Комисията, прие две мерки: i) спиране на 55 % от бюджетните задължения по три програми по политиката на сближаване и ii) забрана за поемане на нови правни задължения с тръстове от обществен интерес (ТОИ) и поддържани от тях субекти за финансиране от ЕС при пряко и непряко управление.

На 13 декември 2023 г. в рамките на процедурата, предвидена в Регламента относно обвързаността с условия, Комисията направи повторна оценка на положението на Унгария. Тя установи, че рискът за бюджета на ЕС е останал непроменен от декември 2022 г. насам и че мерките на Съвета не следва да бъдат адаптирани или отменени. Първият транш от спрените бюджетни задължения за 2022 г., възлизащ на приблизително 1,04 милиарда евро, изтече в края на 2024 г. и беше загубен за Унгария. По подобен начин, втори транш от приблизително 1,1 милиарда евро, съответстващ на бюджетните задължения за 2023 г., ще бъде загубен за Унгария в края на 2025 г., ако съответната мярка не бъде отменена дотогава, като това ще продължи на текуща основа всяка година.

На 2 декември 2024 г. Унгария уведоми Комисията, че е внесла законодателни изменения за справяне с конфликтите на интереси в управителните съвети на ТОИ. В решението си от 16 декември 2024 г. обаче Комисията установи, че съобщените законодателни изменения не дават адекватен отговор на оставащите опасения. Поради това Комисията не предложи на Съвета никаква отмяна или адаптиране на мярката по отношение на ТОИ и поддържаните от тях субекти. Комисията ясно очерта

³ Вж. точка 10 — 2024/2019(DEC).

адаптациите, които ще бъдат необходими, за да се коригира в достатъчна степен ситуацията.

Комисията продължава да наблюдава развитието във всички 27 държави членки съгласно Регламента относно обвързаността с условия, както и чрез своя годишен доклад относно върховенството на закона. Всяка ситуация се оценява поотделно и Комисията няма да се поколебае да предприеме необходимите стъпки, ако дадена ситуация отговаря на критериите, определени в регламента.

Освен Регламента относно обвързаността с условия Комисията разполага с два други важни инструмента, които допринасят за защитата на бюджета на ЕС от нарушения на принципите на правовата държава: i) хоризонталното отключващо условие във връзка с Хартата на основните права на Европейския съюз съгласно Регламента за общоприложимите разпоредби и ii) ключовите етапи и целите за справяне с предизвикателствата по отношение на спазването на принципите на правовата държава в рамките на националните планове за възстановяване и устойчивост (ПВУ).

Комисията ще продължи да прилага посочения набор от инструменти, както и всички други инструменти, с които разполага. Както е посочено в неотдавнашното съобщение относно пътя към следващата многогодишна финансова рамка (МФР), зачитането на принципите на правовата държава ще продължи да бъде условие за получаване на средства от ЕС, като следващата МФР следва да включва силни предпазни мерки за тази цел.

Ценности на ЕС

Комисията отбелязва, че според Парламента „за доверието в ЕС е наложително Комисията да гарантира, че не се отпускат средства на Съюза на лица или организации, свързани с всякакъв вид терористични движения или всякакви други движения, изразяващи екстремистки възгледи, които подбуждат към насилие и/или омраза и които са в пряко противоречие на основните ценности на Европейския съюз“.

С неотдаващите изменения на Финансовия регламент бяха въведени изрични основания в рамките на EDES за изключване на субекти от получаване на средства от ЕС, ако е установено, че участват в дейности, които противоречат на ценностите на ЕС. Чрез системата за ранно откриване и отстраняване (EDES) Комисията може да изключи от получаване на финансиране от ЕС субекти, свързани с финансиране на тероризма, терористични престъпления или престъпления, свързани с терористични дейности.

Що се отнася конкретно до финансирането на Агенцията на ООН за подпомагане и строителство за палестинските бежанци в Близкия изток (UNRWA), във връзка с което Парламентът изразява силна загриженост в своята резолюция за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета, Комисията припомня, че след терористичното нападение в Израел на 7 октомври 2023 г. тя преразгледа цялата си финансова помощ за Палестина, включително програмите с UNRWA.

Прегледът потвърди, че UNRWA е спазила правните си изисквания по отношение на ЕС, включително изискването да не подкрепя дейности, които допринасят за финансирането на тероризма.

В последно време, както е посочено в изявлението на Комисията от 29 януари 2024 г., UNRWA пое ангажимент i) да позволи извършването на одит от назначени от ЕС независими външни експерти; ii) да укрепи своя отдел за вътрешни разследвания; и iii) да извърши проверка на всички служители на UNRWA, за да се потвърди, че те не са участвали в нападенията. UNRWA е изпълнила тези ангажименти.

б. Защита на бюджета на ЕС от извършители на измами

Приходна част

В годишния си доклад за 2023 г., както и в миналото, Европейската сметна палата (ЕСП) представи становище без резерви относно приходната част на бюджета на ЕС, като потвърди стабилността и точността на събирането на приходите от Комисията. Като припомня рисковете за финансовите интереси на ЕС, произтичащи от неадекватния или неефективен митнически контрол на внасяните стоки, Парламентът приветства усилията, положени от Европейската служба за борба с измамите (OLAF) в борбата с измамите, свързани с митата и ДДС. Освен това през 2023 г. Комисията предложи амбициозна реформа на митническия съюз, по която понастоящем се водят преговори със законодателите. Чрез създаването на Митнически орган на ЕС, който ще управлява новия Център за митнически данни на ЕС, тази реформа ще улесни и ранното откриване на рисковете, засягащи събирането на мита, като част от цялостното укрепване на капацитета на ЕС за управление на риска, анализ и контрол в областта на митниците.

Структура за борба с измамите

Започна подготвителна работа по преглед на архитектурата на ЕС за борба с измамите. На 14 март 2025 г. се проведе първоначална среща на високо равнище, на която присъстваха основните заинтересовани страни: Комисията, Европейската прокуратура, OLAF, ЕСП, Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол). Създадени са работни групи на техническо равнище. Комисията планира да изготви Бяла книга, в която да предложи общите насоки, които да бъдат проучени за предстоящия преглед на архитектурата на ЕС за борба с измамите.

Увеличаване на бюджета на Европейската прокуратура и OLAF

Комисията отбелязва многократните призови на Парламента „за по-нататъшно укрепване на капацитета на Европейската прокуратура и OLAF, както и на сътрудничеството между тях“.

Първоначално Европейската прокуратура трябваше да достигне пълния си състав от 115 служители през 2023 г. и след това да работи със стабилен персонал. Въпреки това през 2025 г. броят на служителите на Европейската прокуратура в централния офис беше увеличен на 307. През 2024 г. и 2025 г. Европейската прокуратура получи допълнително увеличение на персонала, за да се отчете участието на Полша и Швеция, да се обхванат нарастващите разходи за заплати и жилищно настаняване и да се постигне пълна независимост на информационната ѝ система от Комисията.

Независимо от ограниченията по отношение на персонала на Комисията, които засягат и OLAF, бюджетът на OLAF за 2025 г. предвижда четирима допълнителни външни служители за наблюдение на потока от средства към Украйна.

Основания за преразглеждането на Финансовия регламент по отношение на борбата с измамите

Като се започне с многогодишната финансова рамка за периода след 2027 г. преразгледаният Финансов регламент ще засили защитата на бюджета на ЕС, наред с другото, чрез: i) разширяване на обхвата на EDES, така че да включва споделеното управление, ii) осигуряване на стандартизирано електронно записване и съхранение на данни за получателите на финансиране от ЕС и техните действителни собственици във всички режими на управление в единна интегрирана информационна система; и iii) включване в тази единна интегрирана информационна система на инструмент за извличане на данни и измерване на риска, чието използване остава доброволно до извършването на повторна оценка в края на МФР.

Други съществени промени във Финансовия регламент, които вече се прилагат от 30 септември 2024 г., включват възможността за изключване на следните субекти от получаване на финансиране от ЕС: i) действителни собственици на субекти, за които е установено, че се намират в положение, налагащо отстраняване, ii) субекти, които се противопоставят на проверки или одити, извършвани от OLAF, Европейската прокуратура или ЕСП, iii) субекти, които подбуждат към дискриминация, омраза, насилие или нарушават ценностите на ЕС, когато тези действия оказват отрицателно въздействие или има риск да засегнат изпълнението на правните задължения.

в. Ограничаване на грешките във връзка с разходите

Действия за намаляване на нивото на грешки

Комисията действа в отговор на призивите на Парламента и Съвета да предприеме действия за намаляване на процента на грешки. Както признават Парламентът, Съветът и ЕСП, сложността на начините, по които се отпускат средствата, е ключов фактор за риска от грешки. Ето защо Комисията предприема специални действия за опростяване на правилата за разходите.

По отношение на **фондовете на политиката на сближаване**, въз основа на констатациите и препоръките на ЕСП и Парламента, одитните органи на държавите членки и Комисията постигнаха съгласие в края на декември 2024 г. относно план за действие за подобряване на капацитета на програмните органи за откриване на грешки и Комисията ще предприеме последващи действия във връзка с изпълнението му. Освен това Комисията преразглежда своята одитна стратегия за засилен надзор на място на работата на одитните органи за периода 2021—2027 г. Успоредно с това Комисията продължава да насърчава **опростените варианти за разходите**, при които се срещат по-малко грешки, и **финансирането, което не е свързано с разходите**, в програмите за периода 2021—2027 г., както и да извършва одити на програми и области (напр. обществени поръчки, държавна помощ), считани за високорискови.

Моделът за осъществяване на **общата селскостопанска политика (ОСП)** за периода 2023—2027 г. предлага потенциал за опростяване, като позволява на държавите членки да разработят финансираните от ЕС интервенции, за да отговорят на специфичните за

всяка държава нужди, като същевременно постигат целите на равнището на ЕС. Новата ОСП също така насърчава използването на нови технологии⁴, които следва да помогнат за справяне с грешките. Комисията вече няма да определя процента на грешки за селскостопанските разходи, тъй като той се основава на резултатите. Вместо това Комисията ще групира разходите за ОСП в три категории риск: нисък, среден и висок, въз основа на оценката на правилното функциониране на системите за управление, въведени от държавите членки. Селскостопанските разходи традиционно са с нисък риск и няма признаци, че това би се променило с новия модел за осъществяване на ОСП.

Що се отнася до **финансирането за научни изследвания и иновации**, „Хоризонт Европа“ включва по-широко използване на опростени форми на финансиране, като например финансиране на проекти с еднократни суми и единични разходи, което значително ще намали административната тежест за бенефициерите и поради това се очаква да допринесе за намаляване на процента грешки.

И накрая, понастоящем Комисията преразглежда своята стратегия за одит и контрол на **Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС)**, за да намали общия процент грешки, както и да повиши ефективността на проверките си. Един от основните резултати от този преглед е разработването на стабилна и целенасочена система за профил на риска с цел по-добро оценяване и справяне с риска от грешки както на равнище проект, така и на равнище субект. Освен това в прегледа се разглежда и методиката за *предварителен* и *последващ* контрол, прилагана в рамките на ИССРМС, за да се увеличи допълнително техният капацитет за превенция и коригиране, както и да се подобри точността на данните, генерирани за профилиране на риска.

Във връзка с **Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ)** Комисията въведе стабилна система за контрол и одит и я адаптира в съответствие със собствения си опит и въз основа на констатациите и препоръките на ЕСП и Парламента. Това включваше актуализиране на методологията за одитната дейност във връзка със защитата на финансовите интереси на ЕС, засилване на проверките върху системите за вътрешен контрол на държавите членки в областта на държавната помощ и обществените поръчки, както и укрепване на сътрудничеството в рамките на Комисията.

Обмен на информация между Комисията и ЕСП относно нивото на грешки

Комисията отбелязва също така, че резолюцията за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета призовава Комисията и ЕСП „да намерят решение за различаващите се подходи преди процедурата по освобождаване от отговорност за 2024 г.“ и Комисията „да продължи да взаимодейства с Палатата с цел подобряване на

⁴ Например държавите членки трябва да създадат система за мониторинг на площта (AMS), която използва данни от спътниците „Сентинел“ по програма „Коперник“ за мониторинг на 100 % от декларираните парцели в реално време. Това позволява на земеделските стопани да получават предупреждения винаги, когато (все още) не е извършена необходима селскостопанска дейност или практика. Така земеделските стопани имат възможност да изпълнят изискването (ако все още е възможно) или да изменят заявлението си, което води до по-малко грешки.

разбирането, сближаването и съпоставимостта на двата подхода към различаващите се оценки на грешките в разходите на Съюза“.

Пълното съгласуване на методологиите между ЕСП и Комисията е предизвикателство поради различните роли и мисии на институциите. Необходимо е обаче разликите да бъдат разбрани и от двете институции. За тази цел през март 2025 г. службите на Комисията и ЕСП организираха поредица от **технически семинари** за насърчаване на общото разбиране на съответните методологии и проучиха потенциала за по-нататъшни подобрения в системите на Комисията за управление и контрол. Като последващо действие във връзка с тези семинари Комисията понастоящем разработва вътрешен план за действие, който има за цел да намали риска от грешки при разходването на средства на ЕС в рамките на МФР и да насърчи общо разбиране с ЕСП за определяне на нивото на грешки. Например по отношение на разходите по политиката на сближаване Комисията и ЕСП се споразумяха да проведат през 2025 г. допълнителни технически срещи, за да се постигне съответствие с количественото определяне на грешките в областта на обществените поръчки.

Освен това Комисията продължава да работи с ЕСП за преодоляване на различията в мненията и тълкуванията във връзка с МВУ. Тя допълнително изясни привеждането в действие на условията за допустимост и концепцията за двойно финансиране по линия на МВУ. Комисията споделя желанието на Съвета да не въвежда „нови правила или по-рестриктивни условия, налагани *впоследствие* на държавите членки“⁵ и отбелязва, че промяната на насоките за тълкуване на правните понятия по средата на прилагането на инструмента би довела до нови правни и практически проблеми за държавите членки.

3. Изпълнение на бюджета на ЕС и въздействие на МВУ

Комисията отбелязва призива на Съвета да „продължи да прави оценка на изпълнението на бюджета на ЕС, което е мерило за действителната стойност, предоставяна на гражданите на ЕС“ и „когато е приложимо, да обърне по-голямо внимание на основаните на резултати показатели за изпълнение, които могат да бъдат пряко свързани с действията на ЕС“⁶.

Комисията е изцяло ангажирана да гарантира, че всяко евро от бюджета на ЕС се изразходва добре в съответствие с правилата и в полза на европейската общественост.

Изпълнението се наблюдава ежегодно чрез „отчетите за изпълнението на програмите“. Те са част от годишния доклад за управлението и изпълнението, който включва основните показатели за изпълнение за периода 2021—2027 г. по разходни програми. 45 % от тези показатели са основани на резултати, което показва, че се поставя силен акцент върху резултатите.

През декември 2024 г. Комисията публикува втория отчет за въздействието на екосъобразните облигации по линия на NextGenerationEU (NGEU), в който беше

⁵ Вж. точка 11.4 от препоръката на Съвета за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

⁶ Вж. точка 5 от препоръката на Съвета за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

оценено конкретното въздействие на финансираните инвестиции върху климата, изразено в предотвратени емисии на парникови газове.

Моделът на изпълнение на МВУ предоставя ясни стимули за държавите членки да се справят с дългогодишните структурни предизвикателства.

Предлагането на пряка финансова подкрепа за изпълнението на реформите доведе до ускоряване на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки (СДП), отправяни ежегодно от Съвета към всяка държава членка. Като цяло по-високо равнище на изпълнение на СДП се постига по-бързо след създаването на МВУ.

Например в областта на заетостта, както заключи ЕСП⁷, почти всички ПВУ включват реформи, насочени към структурните предизвикателства на пазарите на труда на държавите членки. Освен това много реформи в други области (напр. образованието) допринасят за насърчаване на висококачествената заетост, развитието на умения и прилагането на Европейския стълб на социалните права.

Ключовите етапи и целите, като мярка за напредъка в изпълнението на мерките в ПВУ, също така предоставят много подробен преглед на резултатите на държавите членки по време на жизнения цикъл на МВУ.

Комисията надлежно взема под внимание становището на Парламента, че „всеки преход към основан на резултатите подход, базиран на МВУ като модел, изисква да бъдат преодолени множеството проблеми, установени при неговото прилагане, както и да се направи оценка на данните за пълното му въздействие, преди да се използва такъв модел“⁸.

В междинната оценка на МВУ⁹ бяха подчертани областите, в които е необходимо подобрене, включително недостатъчното участие на местните и регионалните органи, социалните партньори и организациите на гражданското общество, или предизвикателствата при постигането на баланс между подробните ключови етапи и цели и гъвкавостта при изпълнението. Докато се подготвя за следващата МФР, Комисията извлича поуки от МВУ и други програми, като набелязва най-добри практики и области за подобрене, които да послужат като основа за бъдещия ѝ подход.

4. Прозрачност на финансирането от ЕС

Прозрачността е водещ принцип при управлението на бюджета на ЕС. Например понастоящем системата за финансова прозрачност (СФП) включва възможността за търсене на информация относно всички видове получатели под пряко управление. Целите и резултатите от проектите могат да бъдат намерени на портала на ЕС за финансиране и обществени поръчки. Благодарение на преразглеждането на Финансовия регламент ангажиментът на Комисията за прозрачност ще се разшири със следващата МФР. СФП ще се превърне в централна отправна точка, като се публикува информация за получателите **във всички режими на управление**.

⁷ Специален доклад 10/2025 на ЕСП, точка 20.

⁸ Вж. точка 11 — 2024/2019(DEC).

⁹ Междинна оценка на прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост — SWD(2024) 70 final.

Що се отнася до финансирането за неправителствени организации (НПО), Парламентът отбелязва, че неотдавнашният доклад на ЕСП относно прозрачността на финансирането от ЕС, предоставено на НПО, посочва факта, че макар Комисията да спазва изцяло всички правни задължения по отношение на прозрачността¹⁰, това може да бъде подобро. Комисията ще предприеме последващи действия във връзка с доклада на ЕСП, както е посочено в отговорите на Комисията.

Комисията призна, че някои работни програми, представени от бенефициерите и приложени към споразуменията за оперативни безвъзмездни средства, включват конкретни действия за застъпничество и лобистки дейности, водещи до риск за репутацията на ЕС. Въпреки че в правния анализ на споразуменията Комисията стигна до заключението, че съответните субекти не са нарушили договорните задължения или задълженията по Кодекса за поведение, през май 2024 г. Комисията издаде вътрешни насоки за справяне с всеки възможен риск за репутацията на ЕС. Комисията също така актуализира своя образец на покана за представяне на предложения, за да гарантира, че бъдещите проекти ще отговарят на посочените насоки. Освен това, въпреки липсата на правно изискване за оповестяване на информация относно дейностите по застъпничество, финансирани чрез оперативни безвъзмездни средства¹¹, Комисията допълнително насърчава прозрачността чрез проактивно споделяне на целите и резултатите от финансираните проекти на портала на ЕС за финансиране и обществени поръчки. И накрая, представителите на интереси, които се регистрират в **Регистъра за прозрачност** като непредставяващи търговски интереси, сред които обикновено са НПО, са длъжни да докладват своите дейности по лобиране и да декларират основните си източници на финансиране, както и размера на всяка вноска над 10 000 EUR, надвишаваща 10 % от общия им бюджет, и името на вносителя при своята регистрация в Регистъра за прозрачност.

В многогодишната работна програма за LIFE за периода 2025—2027 г. Комисията включи допълнителни предпазни мерки, за да гарантира, че оперативните безвъзмездните средства не изискват конкретни и подробни дейности, насочени пряко към институциите на ЕС или техните служители или членове, и които поясняват, че бенефициерите носят пълна отговорност за своите мнения. В изявление, публикувано на 1 април 2025 г.¹², Комисията пое ангажимент да преразгледа правилата за прозрачност и изискванията за оповестяване за бенефициерите съгласно регистъра за прозрачност на ЕС. Комисията също така се ангажира да гарантира, че членовете на комисията за оценка на LIFE са независими и не са засегнати от конфликти на интереси. Членовете задължително трябва да подпишат декларации за липса на конфликт на интереси, преди да започнат оценка на предложенията, и са предвидени мерки за смекчаване на последиците, в случай че бъдат установени конфликти на интереси. Европейската изпълнителна агенция за климата, инфраструктурата и околната среда (CINEA) ще направи преглед на процедурата за подбор на членове на комисията за оценка на LIFE и ще предприеме всички необходими стъпки за осигуряване на пълна прозрачност.

¹⁰ Вж. точка 23 — 2024/2019(DEC).

¹¹ Относно публикуването на информация за получателите вж. член 38 от Финансовия регламент.

¹² Изявление на Комисията относно програмата LIFE.

Подкрепата за дейности, свързани с разработването и изпълнението на политики, продължава да бъде важна и легитимна цел за финансиране в съответствие с регламентите, уреждащи някои програми на ЕС за финансиране, приети от Европейския парламент и Съвета. Това включва засилване на участието на плуралистични организации на гражданското общество.

Комисията също така признава и ще предприеме последващи действия във връзка с искането на Парламента „да предостави на органа по освобождаване от отговорност резултатите от прегледа на споразуменията за отпускане на безвъзмездна финансова помощ и от други договори“¹³.

И накрая, преразгледаният Финансов регламент въвежда i) **задължение за кандидатите за безвъзмездни средства (под пряко управление) да декларират дали са НПО** и ii) **определение за НПО**.

По отношение на **прозрачността по МВУ** държавите членки трябва да докладват за 100-те крайни получатели, които получават най-голямо финансиране за изпълнението на мерките по линия на механизма. Комисията публикува допълнителни насоки като приложение към своя годишен доклад за МВУ за 2024 г. и напомни на държавите членки за техните задължения. В отговор на искането на Парламента, в контекста на освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета за 2023 г. Комисията поиска от държавите членки списък с имената на „100-те крайни субекта или физическите лица, които са получили най-голям размер на финансиране по МВУ“, включително изпълнителите и подизпълнителите. Към днешна дата [юни 2025 г.] Комисията е получила списъци от шест държави членки и ги е предоставила на Парламента.

5. Дейности на Комисията по получаване на заеми и нови собствени ресурси

Комисията отбелязва загрижеността на Парламента относно равнището на непогасения дълг от дейностите по получаване на заеми и уязвимостта по отношение на лихвените проценти, които засягат равнището на дълга¹⁴. От 2020 г. насам Комисията промени из основи присъствието си на международните капиталови пазари, превръщайки ЕС в „**един от най-големите емитенти на дълг в Европа**“, както надлежно отбелязва Парламентът. Комисията използва комбинация от краткосрочни и дългосрочни стратегии за заемане на средства, за да управлява ефективно лихвените проценти и сроковете за погасяване. Това включва емитиране на облигации с различен падеж, което спомага за разпределяне на задълженията за погасяване във времето. Срокът за погасяване на дълга по NGEU се удължава до 2058 г., което дава на ЕС удължен срок за управление на погасяванията, без да се причиняват значителни смущения или да се застрашава финансовата стабилност.

С цел по-добро справяне с финансовите рискове, свързани с дейностите на Комисията по получаване на заеми и експозицията на бюджета на ЕС, през февруари 2025 г. ролята на независимия **главен отговорник по управлението на риска (CRO)** беше разширена, така че да включва надзор върху всички управлявани финансови операции и активи на ЕС. В съответствие с най-добрите практики във финансовия сектор CRO,

¹³ Вж. точка 21 — 2024/2019(DEC).

¹⁴ Вж. точка 8 — 2024/2019(DEC).

заедно с новосъздаденото „звено за управление на риска“, понастоящем действа като втора защитна линия на корпоративно равнище за оценка на финансовия риск на финансовите операции, при пълна независимост от първата линия¹⁵.

Комисията споделя мнението, че „бързият напредък по отношение на новите собствени ресурси е от съществено значение“. През 2023 г. Комисията представи пакет от предложения за изменение на предложението от 2021 г., който е всеобхватен, носи достатъчно приходи, свежда до минимум допълнителната тежест за бюджетите на държавите членки и може да бъде изпълнен бързо. Комисията работи и по други предложения. Въвеждането на нови собствени ресурси ще изисква политическа воля и ангажираност от всички страни.

6. Непогасени бюджетни задължения — „reste à liquider“ (RAL) и мерки за ускоряване на усвояването на средствата от ЕС

Комисията отбелязва, че в резолюцията за освобождаване от отговорност Парламентът „изразява отново дълбоката си загриженост, че натрупаните непогасени поети задължения (RAL — *reste à liquider*) са достигнали рекордно равнище от 543 милиарда евро [...] към края на 2023 г.“¹⁶.

Непогасените поети задължения са суми, за които са поети задължения, но все още не са изплатени.

Безвъзмездната част от NGEU предостави 238,6 милиарда евро, което представлява почти 44 % от общия размер на непогасените поети задължения (RAL), повечето от които се насочват чрез МВУ. Във връзка с това Комисията подкрепя държавите членки да гарантират бързо и ефективно изпълнение на своите ПВУ, без да понижават амбициите си или да отслабват критичните мерки. Когато мерките станат непостижими поради обективни обстоятелства, държавите членки могат да поискат преразглеждане на своите ПВУ, за да се преодолеят пречките пред изпълнението. Държавите членки могат също така да подават искания за плащане, ако са изпълнени само някои от ключовите етапи и целите, което ще им позволи да получават частични плащания, съответстващи на вече изпълнените ключови етапи и цели. Това допринася и за бързото изпълнение на ПВУ. В своето съобщение „NextGenerationEU — Пътят към 2026 г.“, прието на 4 юни 2025 г., Комисията предоставя насоки за държавите членки да преразгледат и рационализират своите ПВУ с оглед на приближаващия краен срок през 2026 г. Комисията насърчава държавите членки да премахнат от своите ПВУ ключови етапи и цели, които не могат да бъдат изпълнени до крайния срок 31 август 2026 г., и предлага съществуващи и нови варианти за улесняване на изпълнението.

Около половината от RAL, свързани с програмите по МФР в края на 2023 г., произтичат от политиката на сближаване, а оттам и от усвояването от страна на държавите членки на финансиране при споделено управление.

Като се има предвид, че равнището на подбор на проекти на място достигна около половината от наличните пакети за програмите за сближаване за периода 2021—

¹⁵ Първата линия на защита се състои от отделите на Комисията, които управляват операциите на ЕС по получаване на заеми, отпускане на кредити и управление на активи, както и бюджетните гаранции.

¹⁶ Вж. точка 7 — 2024/2019(DEC).

2027 г., очаква се в краткосрочен план финансовото изпълнение също да достигне нормален ритъм.

На 1 април 2025 г. Комисията прие законодателното предложение относно **междинния преглед на политиката на сближаване**, за да приведе инвестиционните приоритети в съответствие с променящия се икономически, обществен и геополитически контекст, както и с по-амбициозните цели в областта на климата и околната среда. С него се въвеждат по-голяма гъвкавост и стимули (като процент на съфинансиране от 100 % за съсредоточаване в началото на периода на инвестициите в жилищното настаняване, устойчивостта на водните ресурси, енергийния преход, конкурентоспособността и отбраната), за да се улесни бързото разполагане на ресурси в тези засилени приоритети, като по този начин допълнително се ускори усвояването.

На 22 април 2025 г. Комисията прие нови **целенасочени изменения на съществуващите програми на ЕС за финансиране** в подкрепа на по-бързи, по-гъвкави и координирани инвестиции в европейската отбранителна технологична и индустриална база. Целевите изменения ще разширят по-специално обхвата на **платформата за стратегически технологии за Европа (СТЕР)**, за да обхванат свързаните с отбраната технологии и продукти. Ако бъдат одобрени от съзаконодателите, тези законодателни предложения също ще ускорят усвояването на средствата на ЕС.

Комисията ще продължи да наблюдава изпълнението на общото равнище на непогасените поети задължения. По време на годишните бюджетни процедури тя също така ще продължи да предлага равнища на бюджетните кредити за плащания, които отговарят по подходящ начин на нуждите от плащания.

7. С поглед към бъдещето

През юли 2025 г. Комисията ще представи предложението си за следващата МФР.

В предложението ще се вземат предвид препоръките на Парламента, Съвета и ЕСП в контекста на освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

Бюджетът на ЕС, с над 50 разходни програми и многобройни правила и критерии, понастоящем е възпрепятстван от сложността, което увеличава риска от припокриване, намалява прозрачността и води до пропуски във финансирането за междусекторни приоритети. Тази сложност също така затруднява бенефициерите, особено малките и средните предприятия, да се ориентират и да получат достъп до фондовете на ЕС, и може да доведе до грешки при разходването на средства.

По-опростеният бюджет на ЕС би улеснил достъпа за всички бенефициери, би увеличил бързината и качеството на изпълнението и би засилил участието на заинтересованите страни.

Чрез рационализиране на финансовата среда, премахване на припокриванията и предлагане на единен портал за финансиране от ЕС за бенефициерите административната тежест, закъсненията и грешките могат да бъдат значително намалени. В крайна сметка това ще подобри начина, по който се изразходва бюджетът на ЕС, и ще го направи по-ефективен и ефикасен за постигането на целите му.

* * *